

Stanislav Vančo

**Z minulosti dobrovoľného hasičstva
na území terajšieho mesta Trenčín**

2013

**Toto je e-kniha
dostupná na aktuálnej adrese internetovej stránky
"TRENČAN - Trenčanom o Trenčíne"
s láskavým dovolením autora.**

Z minulosti dobrovoľného hasičstva na území terajšieho mesta Trenčín

Stanislav Vančo

Mesto Trenčín a jeho dobrovoľní hasiči sa výnimočným spôsobom zapísali do histórie požiarnej ochrany na Slovensku po roku 1918. V dňoch 5. - 7. augusta 1922 v meste Trenčín sa zišli stovky delegátov zjazdu Zväzu československého hasičstva a zástupcov hasičských zborov z miest a obcí celého Slovenska. Založenie Zemskej hasičskej jednoty na Slovensku /ZHJ/ bolo hlavným výsledkom ich rokovania.

ZHJ na Slovensku /neskôr Krajinská, resp. Slovenská krajinská hasičská jednota/, založená v Trenčíne, stala sa prvou a jedinou celoslovenskou ustanovizňou dobrovoľného hasičstva až do roku 1951, keď v spoločensko-politickom vývoji po februári 1948 sa transformovala z humanitnej a nepolitickej ustanovizne na unitárnu spoločenskú organizáciu Národného frontu, v ktorom sa prezentovala pod názvom Československý zväz požiarnej ochrany /ČSPO, ČSZPO/ a po roku 1968 ako autonómny Zväz požiarnej ochrany SSR /ZPO SSR/. Krátko po novembri 1989 sa členská základňa dobrovoľných požiarnikov a ich demokraticky zvolené orgány na Slovensku prihlásili k ideám zakladateľov ZHJ a organizácia sa pretransformovala na občianske združenie – od vzniku samostatnej Slovenskej republiky známe ako Dobrovoľná požiarňa ochrana Slovenskej republiky /DPO SR/.

Hlavným propagátorom a organizačným osnovateľom založenia ZHJ na Slovensku v Trenčíne krátko po 1. svetovej vojne sa stal Vojtech Nemák, úradník Trenčianskej župy a veliteľ trenčianskeho dobrovoľného hasičského zboru. Jeho organizátorský počín a spolupráca s Miloslavom Schmidtom a Dušanom Šulcom - predstaviteľmi regionálne organizovanejšieho hasičstva v Turci, ako aj vznik celoslovenskej hasičskej ustanovizne v Trenčíne sa vnímajú ako kľúčové historické udalosti v pamäti hasičských generácií.¹

Aj po roku 1922 sa Trenčín viackrát stal hosťiteľom celoslovenských podujatí hasičov, napríklad osláv 25. výročia vzniku ZHJ na Slovensku /1947/, zjazdu delegátov ZPO SSR /1972/ - v roku polstoročného jubilea ZHJ na Slovensku, odborného seminára k dejinám požiarnej ochrany na území Slovenska /2002/ a iných odborných podujatí hasičstva.

¹Pamätnica Zemskej hasičskej jednoty na Slovensku, Bratislava, 1972; 80. výročie založenia Zemskej hasičskej jednoty na Slovensku, Bratislava, 2002

Vojtech Nemák – jedinečná osobnosť trenčianskeho a slovenského hasičstva

*Najvýznamnejšou osobnosťou minulosti dobrovoľného hasičstva v Trenčíne je Vojtech Nemák (*11. 1. 1861 v Kláštore pod Znievom - † 22. 4. 1932 v Trenčíne), dlhoročný veliteľ Dobrovoľného hasičského zboru Trenčín, prvý veliteľ ZHJ na Slovensku a prvý veliteľ OHJ č. 6 v Trenčíne. Po skončení 1. svetovej vojny sa pričínal o oživenie a organizovanie dobrovoľných hasičských zborov a hasičského samaritánstva na Slovensku. Jeho organizačné úsilie vyvrcholilo v auguste 1922 zvolaním delegátov zakladajúceho valného zhromaždenia Zemskej hasičskej jednoty na Slovensku do Trenčína. Jednomyselnou voľbou stal sa jej najvyšším predstaviteľom - prvým zemským hasičským veliteľom.*

V. Nemák vyrastal a študoval v Trenčíne. Po skončení štvorročnej vojenskej služby, verný tradícii rodu, začal kariéru župného úradníka, ktorú vykonával až do odchodu do starobného dôchodku /1922/. Dobrovoľnému hasičstvu v Trenčíne sa upísal od začiatku kariéry zamestnanca trenčianskeho Župného úradu. Do hasičského zboru vstúpil vo februári 1881. V jednom z najťažších období činnosti zboru sa stal a takmer do smrti zostal vo funkcii jeho veliteľa / 1914 - 1931/. Ako skúsený župný úradník a hasičský veliteľ, pracovitý a humánnym ideálom oddaný človek, činmi odpovedal na výzvy povojnových čias, pričom využil hasičské vedomosti a skúsenosti na pomoc pri oživení a zorganizovaní vojnou rozvráteného hasičstva na Slovensku. Kontaktoval sa s predstaviteľmi hasičských jednôt na Morave a v Čechách, vydal sa cestou zjednotenia a spolupráce hasičstva. V marci 1919 sa zúčastnil na ustanovujúcej schôdzi celoštátneho Zväzu československého hasičstva /ZČSH/, v decembri 1919 sa prezentoval ako zástupca hasičstva na Slovensku a bol zvolený do funkcie druhého podpredsedu ZČSH s poverením zorganizovať dobrovoľné hasičstvo na Slovensku.

Takmer 60-ročný V. Nemák apeloval na obecné a mestské úrady v Trenčianskej a Nitrianskej župe vo veci organizovania dobrovoľného hasičstva, našiel podporu hasičstva v Turci, na Liptove a Orave i v životaschopných zboroch ostatných regiónov Slovenska. Pre trenčiansky zbor sa postaral o nové uniformy, do slovenčiny preložil hasičské povely a na organizačné účely zriadil si kanceláriu, ktorú viedol na vlastné náklady. Každý jeho vtedajší krok viedol k založeniu jednotnej organizácie hasičstva. V júni 1920 sa prezentoval spolu s predstaviteľmi ZČSH A. L. Seidlom a K. Vozábom na audiencii u ministra pre správu Slovenska. Žiadali ho o podporu organizačného úsilia hasičstva na Slovensku, rokovali o štátnych subvenciách pre hasičstvo a príspevkoch poisťovní na hasičské účely, intervenovali nároky hasičských zborov na časť majetku po bývalom Uhorskom krajinskom hasičskom zväze. Výsledkom audiencie bolo nariadenie županom, v ktorom minister poukázal na nutnosť organizovania hasičskej služby, zrevidovania hasičských zborov a požiadal

župné úrady, aby podporili V. Nemáka v jeho činnosti a upozornili jednotlivé zbory na jeho organizátorské úsilie.²

V. Nemák požiadal župné úrady na Slovensku o súpis jestvujúcich hasičských zborov a po ich inventarizácii prikročil k prípravám na zvolanie ustanovujúceho valného zhromaždenia Zemskej hasičskej jednoty na Slovensku. Jeho úsilie sa naplnilo sa dňa 6. augusta 1922 v Trenčíne. Na zhromaždení bol zvolený do funkcie prvého zemskeho veliteľa, sídlom ústredia hasičskej organizácie sa stal Martin. V najvyššej funkcii čoskoro sa ocitol pod tlakom dynamického vývoja. Jeho organizátorské činy boli síce zaslúžene odmenené funkciou, avšak na rozhodovanie v Martine a na činnosť organizácie strácal vplyv, zostával bokom od hlavného prúdu hasičského života. Nebol tribúnom, vzhľadom na vek a povahu ani obzvlášť spoločenským človekom. Požíval všeobecnú úctu, no v konfliktných situáciách, v ktorých sa riešili existenčné materiálne potreby ZHJ na Slovensku, nedokázal sa presadiť. Nechcel byť príčinou hroziaceho rozkolu, ani stať sa nedôveryhodnou osobnosťou, preto pri príležitosti 65. narodenín sa vzdal funkcie zemskeho veliteľa. Keďže rozpory neustali, v júli 1929 sa zriekol aj funkcie čestného zemskeho veliteľa. Zomrel vo veku 71 rokov. Jeho sedemdesiatiny si pripomenula hasičská tlač i verejnosť. Krátko pred smrťou mu minister vnútra Juraj Slávik odovzdal verejné uznanie za viac ako 50-ročnú činnosť v hasičstve a samaritánstve. Organizátor a zakladateľ ZHJ na Slovensku, jej prvý veliteľ, bol pochovaný v Trenčíne za účasti takmer 650 hasičov zo Slovenska a Moravy.

Z histórie HOJ č. 6 Trenčín

V 20.-tych a nasledujúcich rokoch 20. storočia činovníci aktívneho trenčianskeho Dobrovoľného hasičského zboru sa významnou mierou pričínili o založenie jednej z prvých hasičských okresných jednôt /HOJ, neskôr a až do roku 1951 OHJ/, zakladanie a spôsobilosť ďalších hasičských zborov v samotnom meste a postupne vo všetkých obciach Trenčianskeho okresu. Vo funkciách výboru OHJ sa opierali o viac ako polstoročné skúsenosti svojho zboru.³

HOJ č. 6 /čiže v poradí šiesta na Slovensku/ v Trenčíne bola založená 2. septembra 1923.⁴ Vznikla v súlade so Stanovami ZHJ na Slovensku a Stanovami pre hasičské okresné jednoty. V prvom roku riadila činnosť 6 jestvujúcich dobrovoľných hasičských zborov so 61 členmi na území okresu. Prvým a dlhoročným predstaviteľom okresnej organizácie vo funkcii voleného

²Pamätnica ZHJ na Slovensku, Bratislava, 1972

³Ing. Arch. Štefan Androvič, 100 rokov dobrovoľnej požiarnej ochrany v Trenčíne, 1873 - 1973

⁴Hasičské Listy, 1924, č. 6

veliteľa sa stal V. Nemák. Funkciu vykonával do roku 1931 keď pôsobenie ukončil z vážnych zdravotných dôvodov /o niekoľko mesiacov zomrel/.

HOJ č. 6 v nasledujúcich 15 rokoch sa pričínala o zakladanie a organizovanú odbornú činnosť 50 hasičských zborov v okrese. K prvým, ktorý zakladala na území terajšieho Trenčína, patrila hasičský zbor v Istebníku. Iniciovala technickú a taktickú spôsobilosť pri hasení a pomoc obyvateľom pri živelných pohromách v duchu hasičskej idey „*Blížnemu na pomoc!*“ Zohrala významnú úlohu pri šírení osvetu, rozvoji a zdokonaľovaní dobrovoľných samaritánskych služieb, neskôr aj v príprave hasičstva a obyvateľstva v okrese na civilnú protiletickú ochranu /CPO/. Mala účasť pri organizovaní a technickom budovaní viacerých závodných požiarňových útvarov z povolania v meste, ako aj ich personálnom obsadení spomedzi dobrovoľných hasičov, vrátane ich odbornej a praktickej prípravy na výkon hasičského povolania. Aj v súčasnosti dorast zo základne dobrovoľných zborov je spoľahlivým rezervoárom ľudských zdrojov na výkon povolania v profesionálnom Hasičskom a záchrannom zbore, resp. po absolvovaní špecializovaného vzdelania na výkon profesionálnych funkcií požiarňových technikov a špecialistov v závodoch.

Z väčšiny rokov medzivojnového obdobia 1923 - 1939 sa nezachovali podrobnejšie informácie o činnosti trenčianskej HOJ. č. 6, prípadne sú neznáme. Podľa našich zistení najpravdepodobnejšími dôvodmi nedostatku informácií boli problematické vzťahy okresného veliteľa s ústredím, ale takisto chronická slabina väčšiny dobrovoľných hasičských funkcionárov - nechť k zapísaniu správ a ľahostajnosť k archivácii dokumentov, prípadne ich strata.

Až Hasičské Listy z roku 1930⁵ informujú o vytrvalej a cieľavedomej prednášateľskej činnosti HOJ č. 6 Trenčín. Členom jestvujúcich zborov podľa obvodov prednášali najmä odborne pripravení trenčianski hasičskí činovníci Štefan Zamaróczy /povoláním kominársky majster, prednášal náuku o ohňopolicajných predpisoch, preventívnych protipožiarňových opatreniach, disciplíne a povinnostiach hasičov pri požiari, o spôsoboch hasenia požiarov/ a Kamil Ripka /náuku o hasičskom náradí/. Pre nás zaujímavá je napríklad informácia, z ktorej sa dozvedáme, že na prednáškovom podujatí v Orechovom boli zastúpené zbory z Istebníka, Zlatoviec a V. Záblatia. Samotný DHZ Trenčín zorganizoval - a zrejme nielen pre svojich členov - dokonca štyri takého prednášky.⁶

Slabšie si však HOJ počínala pri platení členských príspevkov do centrály ZHJ na Slovensku, v čom ale patrila k väčšine vtedajších okresných jednôt.⁷ Vcelku len priemernými príspevkami sa zapísala do finančných darov zbierky na stavbu

⁵**Pozn. autora:** Hasičské Listy - vychádzali mesačne od januára 1923, popri Túzoltók Lapja – autonómnom časopise pre hasičstvo maďarskej národnosti na Slovensku, boli oficiálnym tlačovým orgánom ZHJ na Slovensku až do konca roku 1952, keď na Hasičské Listy nadviazal časopis Požiarnik, doterajší mesačník DPO SR

⁶Hasičské Listy, 1930, č. 6

Hasičského domu v Martine. Časopis uvádza sumu 409 korún, pričom ale okrem tejto sumy napríklad samotný DHZ Trenčín prispel sumou 500 korún.⁸

Údaje Hasičských Listov uvádzajú, že „HOJ č. 6 má 30 zborov, asi 700 členov a 16 čestných členov“, ako aj informáciu, že na rok 1932 k 10. výročiu založenia ZHJ na Slovensku sa HOJ č. 6 uzniesla usporiadať okresné cvičenie hasičov, ktorému by prechádzali obvodové cvičenia.⁹ Zo správ uverejnených v časopise už o mesiac sa dozvedáme viacero ďalších priaznivých informácií o činnosti trenčianskej okresnej jednoty, no aj o jestvujúcich komplikáciách. Napríklad jej septembrové zasadnutie HOJ vyzdvihlo činnosť a aktivity osvedčeného výkonného námestného veliteľa Štefana Zamaróczyho, ktorý dal okresnej organizácii bezplatne k dispozícii svoje vlastné osobné auto na služobné cesty. Keďže vtedajšiu činnosť okresnej jednoty a spoluprácu zborov v okrese a ich dobrovoľných volených činovníkov dlhodobo komplikovali vzťahy s Hasičskou vzájomnou poisťovňou, poveril výbor HOJ č. 6 v septembri 1931 svojho reprezentanta V. Nemáka - okresného veliteľa, aby sa postaral, že táto poisťovňa prestane s osočovaním a vnášaním rozbrojov medzi hasičstvo a do ZHJ na Slovensku vôbec. Žiaľ, vzťahy dospeli až do súdnej žaloby ZHJ na trenčianskeho okresného reprezentanta Hasičskej vzájomnej poisťovne A. Vorlického.¹⁰ Valné zhromaždenie HOJ č. 6 /rok 1932/ konštatovalo, že organizácia hasičských zborov napreduje, lebo v roku 1931 boli založené 3 nové hasičské zbory a okres má už 32 zborov so 715 činnými členmi. Prítomný okresný náčelník dr. Galvánek vyhlásil, že jeho úrad bude dobrovoľné hasičstvo v okrese podporovať a vyzval hasičstvo k organizovaniu kultúrnych aktivít, napr. divadelných. Valné zhromaždenie vykonalo nové voľby - a keďže veliteľ V. Nemák už bol chorý - zvolení boli : za veliteľa Cyril Svoboda z Trenčína¹¹, za námestníka Š. Zamaróczy, pričom aj ďalšie funkcie naďalej zastávali Trenčania, medzi nimi hlavne K. a A. Ripkovci. Toto rokovanie prítomnosťou si

7Hasičské Listy, 1930, č. 10

8 Tamže

9 Hasičské Listy, 1931, č. 10

10Hasičské Listy, 1931, č. 11. **Pozn. autora:** ZHJ na Slovensku mala od roku 1923 uzatvorenú pre ZHJ na Slovensku a hasičstvo výhodnú zmluvu s Prvou českou vzájomnou poisťovňou o asekurácii, vrátane zriadenia asekuračného oddelenia poisťovne v Martine, ktorého vedúcim pracovníkom sa stal M. Schmidt, námestný veliteľ ZHJ na Slovensku. Táto pozícia jemu a jeho najbližším spolupracovníkom dovoľovala v rámci pracovnej činnosti plne sa venovať voleným funkciám, organizačným a ostatným aktivitám medzi dobrovoľným hasičstvom na Slovensku. M. Schmidt v tejto pozícii do roku 1934, keď náhle zomrel, dosiahol mimoriadne výsledky pri zveľaďovaní celoslovenskej organizácie dobrovoľného hasičstva a budovaní jej postavenia v štáte, ale i zahraničí.

11**Pozn. autora:** Cyril Svoboda, /nar. 1875/, významná osobnosť mesta Trenčín, námestný veliteľ Zemskej /Krajinskej i Slovenskej zemskej/ hasičskej jednoty na Slovensku a po 2. sv. vojne predseda svojpomocného podniku Hasičské obch. družstvo, dlhoročný a najstarší člen veliteľstva ZHJ, po V. Nemákovi druhý okresný veliteľ v TN a veliteľ DHZ v Trenčíne./

uctili až štyria členovia veliteľstva ZHJ na Slovensku na čele so zemským veliteľom M. Schmidtom.¹²

Z nasledujúceho ročníka hasičskej tlače sa dozvedáme, že výbor HOJ č. 6 v Trenčíne sa schádzaval v zasadacej sieni Mestského domu. Informácie o. i. vyzdvihujú vydarené okresné cvičenie dobrovoľného hasičstva, podiel činovníka K. Ripku¹³ vo funkcii okresného dozorca a prírastok ďalších troch založených zborov. Výbor s uznaním vyzdvihol mimoriadnu podporu 1000 korún zo strany mesta a od okresného úradu 2000 korún.¹⁴ Avšak už v augustovom vydaní hasičskej tlače môžeme čítať oznam HOJ č. 6, že oslavy jej 10-ročného jubilea, ba ani 60. výročia založenia Dobrovoľného hasičského zboru Trenčín, ktoré chceli osláviť okresným cvičením zborov, nebudú, „keďže dnes sú ťažké finančné pomery“. Avšak obvodové cvičenie v Záblatí, okresná organizácia dobrovoľných hasičov ešte zvládla - podujatie sa veľmi dobre vydarilo.¹⁵ Nový okresný veliteľ hasičov C. Svoboda sa sústredil hlavne na organizačné potreby, pretože „máme v okrese ešte 19 obcí bez hasičského zboru“¹⁶ a na odbornú prípravu jestvujúcich zborových funkcionárov. Avšak vydaril sa trojdňový hasičský náukobeh za účasti 82 činovníkov z okresu a po príhovoroch okresného veliteľa, okresného náčelníka dr. Galvánka a predstaviťa trenčianskej vojenskej posádky plk. Dobiaša účastníci sa oboznámili s teóriou hasičskej vedy. Prednášali trenčianski činovníci R. Jurenka požiaropolíciu, Š. Horváth náuku o hasičstve, K. Ondrášik hasičskú taktiku, MUDr. E. Brežný prvú pomoc pri zraneniach a zástupca trenčianskej vojenskej posádky kpt. B. Kamir protiplynovú ochranu obyvateľstva.¹⁷

Okolnosti roku 1936 zrejme priali činnosti dobrovoľného hasičstva v okrese. Vďaka HOJ bola činnosť bohatá a pestrá, medzi činovníkov riadne rozdelená a usmernená. Nadväzovala na 5-dňový kurz výcviku veliteľov zborov a 2-dňový výcvik hasičských samaritánov. Cieľom bolo v prvom rade zabezpečiť výcvik zborov podľa nového cvičebníka. Dostupné informácie konštatujú, že v okrese „je hasičský zbor založený v každej obci okrem obcí Opatová a Kubra, kde zodpovední obecní činovníci neprejavili dosiaľ dostatok porozumenia... a nepomohli ani zákroky okresnej hasičskej jednoty a okresného úradu“¹⁸. Zo

12 Hasičské Listy, 1932, č. 5

13 **Pozn. autora:** Kamil Ripka, rodák z Plavníka /1869./ spoluzakladateľ ZHJ na Slovensku a HOJ v Trenčíne, jej aktívny funkcionár, skúsený a odborne zdatný hasič už pred 1. sv. vojnou, zakladateľ hasičských zborov, tiež veliteľ DHZ Trenčín v medzivojnovom období.

14 Hasičské Listy, 1933, č. 1

15 Hasičské Listy, 1933, č. 8

16 Hasičské Listy, 1934, č. 6

17 Hasičské Listy, 1935, č. 5

18 Hasičské Listy 1936, č. 5

správy v Hasičských Listoch sa tiež dozvedáme, že HOJ č. 6 nezaostáva ani po stránke vzdelávacej a kultúrnej „majúc zriadený spevácky krúžok Drotár a usporiadajúc po obciach prednášky a divadelné predstavenia“.¹⁹ Za okresného veliteľa bol opätovne zvolený C. Svoboda a medzi členmi výboru boli naďalej viacerí Trenčania - Š. Zamaróczy, K. Ripka a ďalší. Pisateľ informácie sa presvedčil, že „myšlienka hasičská je tu /v okrese/ už pevne zakorenená“²⁰. Aj neskôr bez väčších obáv mohla trenčianska HOJ privítať účastníkov hasičskej porady Považskej župy, počas ktorej bola vykonaná revízia činnosti HOJ č. 6 za rok 1940. Revíziu priblížime podrobnejšie, pretože umožňuje urobiť si dosť presný obraz o vtedajšej činnosti. Kontrolu vykonala komisia na čele s tajomníkom martinského ústredia Jozefom Trimajom a poverenými okresnými veliteľmi. HOJ č. 6 vtedy sídlila v Župnom dome. Zachovaný popis úhľadne upravenej okresnej kancelárie o. i. udáva, že na stenách viseli „štátny znak, obrazy národných a št. dejateľov a činovníkov hasičstva, hasičské mapy a grafikony..., vidíme tu fotografie všetkých zborov okresu Trenčianskeho..., nájdeme tu voľne prístupné časopisy ako Hasičské listy ...smernice pre CPO a slovenskú záchrannú službu, a nie v poslednom rade Ústavu Slovenskej republiky. Hasičské stanovy, domáce poriadky a kniha o požiarnej polícii zaujímajú tu čestné miesto“²¹. Revízia ocenila vzorne vedenú administráciu, usporiadanie osobnej evidencie činovníkov, konštatuje 13 základín, každoročne aktualizovaný požiarne plán pre okres, spravovanie hospodárenia HOJ a „len jednu obec bez hasičského zboru v okrese“, požiarne štatúty všetkých obcí a ich prísne dodržiavanie, prácu so zakladaním zborových kroník, nácviky ochotníckych divadelných predstavení v hasičstve, viac ako 112 zväzkovú knižnicu, aktivity žien v dvoch zboroch, začiatok organizovania hasičského dorastu, vykonávanie služby CPO v hasičstve, spoluprácu HOJ s okresným osvetovým zborom a kominárstvom, ale tiež málo porozumenia na spoluprácu ostatných zložiek. Revízia ocenila spoluprácu zborov s hasičskou poisťovňou i skutočnosť, že HOJ má právneho, zdravotného i duchovného poradcu, tiež dobrú spoluprácu so župnými úradmi. Komisia pririekla trenčianskej HOJ prvenstvo v rámci celej župy²².

Napriek vojnovým rokom a striedmym informáciám môžeme teda usudzovať, že činnosť okresnej organizácie dobrovoľných hasičov napredovala primerane. Vykonala napríklad skrátenejší poldenný kurz pre svoje , a tiež pre 50 veliteľov hasičských zborov v okrese. Jej aktivity účasťou a vyzdvihnutím na valnom zhromaždení ocenili zemský veliteľ Belo Voldán a župan dr. Kállay²³.

19 Tamže

20 Tamže

21 Hasičské Listy, 1941, č. 1

22 Tamtiež

23 Hasičské Listy, 1943 č. 7

Konštatovali, že dobrovoľné hasičstvo celého okresu svoje povinnosti koná dobre a v každej obci okresu je riadne zorganizovaný hasičský zbor. Len samotné trenčianske hasičstvo sa nechalo počuť so sťažnosťou, keďže malo pocit nedostatočného porozumenia pre hasičskú výstroj zo strany samotného mesta. Priebeh zhromaždenia potvrdil, že „okres Trenčín je po stránke hasičskej vedený dobre a občianstvo sa môže na svoje hasičstvo spoliehať“.²⁴

Po prechode vojnového frontu na strednom Považí aj OHJ. č. 6 pomerne rýchlo konsolidovala a obnovila svoju činnosť. Jej veliteľstvo sa upriamilo na postupné oživenie práce vojnovými udalosťami poškodených hasičských zborov a zapojenie všetkého hasičstva v okrese do obnovy mierového života v obciach a vyhlásenej celoštátnej dvojročnice.

Do obdobia februárových udalostí 1948 najvýznamnejšou udalosťou hasičstva v meste Trenčín a Trenčianskeho okresu sa stali oslavy 25. výročia založenia ZHJ na Slovensku. Oslavný hasičský zjazd k štvrtstoročnému jubileu jestvovania jednotnej celoslovenskej organizácie dobrovoľného hasičstva sa konal v dňoch 5. a 6. júla 1947 za účasti viac ako dobrovoľných 5000 pochodujúcich hasičov z Čiech, Moravy, Sliezska a Slovenska, pričom protektorom podujatia bol divízny generál dr. M. Ferjenčík - vo funkcii povereníka vnútra najvyšší predstaviteľ požiarnej polície na Slovensku. Reprezentantom československej vlády na trenčianskej slávnosti hasičstva bol jej podpredseda Ján Ursíny. V mene Trenčanov k všetkým účastníkom hasičského zjazdu jubilujúcej ZHJ na Slovensku sa prihovril predseda MNV mesta Trenčín dr. Jozef Baar.²⁵

Už o niekoľko rokov všetko hasičstvo v republike, teda aj v Trenčianskom okrese muselo nedobrovoľne podstúpiť značné zmeny. Od roku 1951, keď SZHJ sa nútene transformovala do celoštátnej spoločenskej organizácie Národného frontu pod názvom Československý zväz požiarnej ochrany /ČSPO/, podstatne sa zmenili podmienky fungovania, postavenie i úlohy dobrovoľného hasičstva. Jeho základné postavenie upravili viaceré legislatívne úpravy, v represívnych protipožiarnych aktivitách ho postupne nahrádzali požiarné útvary s požiarnikmi z povolania.

Archívne dokumenty a podrobnejšie informácie o vývoji a výsledkoch okresnej organizácie od 50.-tych rokov 20. storočia /OV ČSPO, neskôr OV ZPO SSR a OV DPO SR/ nie sú zatiaľ podchytené a neboli spracované, pretože okres Trenčín patrí k menšine tých, ktoré doposiaľ nemajú - okrem niekoľkých lokálnych pamätníč - nijako ucelenejšie zmapovanú históriu svojho dobrovoľného hasičstva.²⁶

V desaťročiach na sklonku 20. storočia okresná organizácia /OV ZPO, resp. OV DPO/ riadila činnosť viac ako 120 dobrovoľných organizácií v obciach, takmer 20 v závodoch a mala asi 5 500 členov. Ich zásahové jednotky mali

24 Hasičské Listy, 1943, č. 10

25 Hasičské Listy, 1947, č. 8

k dispozícii vcelku primeranú požiarnu techniku, ktorou sa čiastočne podieľali na lokalizácii a hasení požiarov, najčastejšie v areáloch jednotných roľníckych družstiev a v chotároch blízkyh obcí.²⁷

Podľa údajov riaditeľky OV DPO SR Trenčín Aleny Vánikovej a tiež z najnovších štatistických informácií centrálnych orgánov DPO SR vyplýva, že OV DPO Trenčín v súčasnosti riadi a podporuje aktivity 40 dobrovoľných hasičských zborov v okrese, 1 453 dobrovoľných hasičov, pričom organizovanosť dobrovoľného hasičstva v okrese Trenčín predstavuje 1,28 percenta z počtu obyvateľov okresu, čo v celoslovenskom meradle predstavuje sotva priemernú organizovanosť.²⁸

xxx

Na území mesta Trenčín v súčasnosti sú aktívne dobrovoľné hasičské zbory v mestských častiach Záblatie, Kubrica a Opatová nad Váhom, ktoré vznikli v prvej polovici 20. storočia. Ako závodné fungujú dobrovoľné hasičské zbory vo Vojenskom opravárenskom podniku Trenčín a vo Fakultnej nemocnici Trenčín. Hasičský zbor vo firme Old Herold bol od 1. januára 2007 zrušený rozhodnutím pléna OV DPO. Spomedzi zborov, ktoré medzičasom zanikli, stručne rekapitulujeme iba minulosť najvýznamnejšieho - Dobrovoľného hasičského zboru mesta Trenčín.²⁹

Z histórie najstaršieho trenčianskeho Dobrovoľného hasičského zboru

V prezentácii minulosti tohto hasičského zboru sa opierame o informácie, ktoré v širšom rozsahu uvádza štúdia – pamätnica k storočnici dobrovoľnej požiarnej ochrany v Trenčíne.³⁰ Žiaľ, tento dobrovoľný zbor zanikol pred koncom 20. storočia, pričom presnejšie okolnosti zániku nie sú známe. Ozrejmiť sa ich zatiaľ nepodarilo ani autorovi v spolupráci s OV DPO Trenčín.

26 **Pozn. autora:** Žiaľ, vo väčšine obcí Trenčianskeho okresu naďalej absentuje starostlivosť o vlastnú hasičskú minulosť. Táto skutočnosť už pred niekoľkými desaťročiami znamenala, že dobrovoľní požiarnici nedokázali využiť zo strany nadriadených orgánov ponúknutú príležitosť na jej odborné spracovanie v rámci okresu.

27 Štatistika ÚV DPO SR, 1992

28 A. Vániková, leto 2012, Štatistika DPO SR - stav k 31. 12. 2011

29 Dátum ani bližšie okolnosti jeho zániku nie sú známe. Napríklad riaditeľka OV DPO A. Vániková uvádza, že v čase jej nástupu do funkcie v roku 1997 už túto organizáciu nemala v zozname fungujúcich, pretože zanikla predtým.

30 Ing. Arch. Štefan Androvič, 100 rokov dobrovoľnej požiarnej ochrany v Trenčíne, 1873 - 1973

Začiatky novodobej organizácie boja s požiarmi v Trenčíne boli spojené s rozhodnutím tunajšieho Župného úradu ustanoviť Požiarnu políciu slobodného kráľovského mesta Trenčín. Súviselo to s hospodárskym a politickým vývojom, nástupom priemyselnej revolúcie v monarchii a s premenami mesta v druhej polovici 19. storočia. Župný úrad v novembri 1856 schválil služobný poriadok Feuerpolizei und Löschordnung für die königl. Freistadt Trentschin und ihre Vorstädte /vydaný bol tlačou a vstúpil do platnosti od 1. januára 1857/³¹. Podľa tohto dokumentu právomoc trenčianskej požiarnej polície siahala aj na územia k mestu priľahlých obcí. Účelom služobného poriadku bolo zodpovedajúco ochrániť majetky a životy pred požiarmi s povinnou účasťou k haseniu určených občanov mesta. Nakoľko magistrát nemal dostatok prostriedkov na vybudovanie dostatočne početného plateného hasičstva, určil povinnosť výcviku každému obyvateľovi vo veku od 16 do 27 rokov, pričom jadro hasičov zasahujúcich proti požiarom tvorili najmä kominári a ostatní remeselníci, ktorí pracovali s ohňom. Ciele a zásady činnosti požiarnej polície v meste sa osvedčili a boli základom k vytvoreniu samostatného Dobrovoľného hasičského zboru Trenčín a neskôr aj dobrovoľných zborov v blízkyh obciach.

Podľa vzoru iných miest v monarchii – najmä Budapešti, Bratislave a Trnave - a tiež po vlastných skúsenostiach so zriadením požiarnej polície aj trenčiansky Župný úrad podporoval snahy o zakladanie dobrovoľných hasičských zborov. Tie mali prevziať hasičské povinnosti po cechoch, ktoré uplatnením tzv. priemyselného zákona č. VIII z roku 1872 v monarchii zanikli. Samotní Trenčania v zmenenej situácii reagovali primerane. V súlade s platnými Stanovami o zriadení právomocnosti slobodného a kráľovského mesta Trenčína z roku 1872 určili právomoc a podriadenosť jestvujúceho požiarneho útvaru a zverili obstarávanie, evidenciu, údržbu a používanie ohňohasičských nástrojov mestskému kapitánovi. Čoskoro - už 3. mája 1873 - bol z iniciatívy Ľudovíta Décsyho založený dobrovoľný hasičský zbor Feuerwehrrvereine der freiwilligen Feuerwehr – Trentschin. Pri založení mal zbor 56 činných členov a troch hudobníkov, veliteľom bol Ľudovít Décsy a jeho zástupcom Vojtech Császtka.³² O štyri roky zbor mal vlastného lekára, výcvikového a materiálového referenta, členmi zboru sa stali viacerí významní občania, pričom zbor mal 24 vyškolených „striekačov“ s 22 pomocníkmi, 124 metrov požiarnych hadíc, nový typ mechanickej striekačky od firmy Smékal, ako aj ďalšie štyri striekacie vozy a menšiu striekačku staršej konštrukcie. Zbor sa stal vzorom pre vytváranie ďalších dobrovoľných zborov v rámci župy, a tiež pre bývalú obec Trenčianske Biskupice /tamojší zbor bol založený roku 1891/³³, terajšiu mestskú časť Trenčína.

31 Tento požiarny poriadok požiarnej polície pre Trenčín a jeho predmestia vyšiel tlačou Zigmunda Wintera v Trnave

32 Ing. Arch. Štefan Androvič, 100 rokov dobrovoľnej požiarnej ochrany v Trenčíne, 1873 - 1973

Opatreniami mestskej rady a župného úradu od konca 19. storočia činnosť trenčianskych dobrovoľných hasičov sa postupne sčasti profesionalizovala, boli vyzbrojovaní hasičskou technikou najnovších typov, čím úrady a hasiči odpovedali na náročnejšie zákonné povinnosti požiarnej ochrany v rozvíjajúcom sa meste. Odborný a technický rozvoj hasičstva v meste Trenčín, ale i osvetové, kultúrne aktivity hasičov vážne narušila 1. svetová vojna.

Zánikom monarchie sa skončila najstaršia kapitola dejín trenčianskeho hasičstva. Povojnovej práce v zbere sa ujali veliteľ V. Nemák, Štefan Janovský a Richard Hinner, ktorí od roku 1919 obnovili hasičský zbor, pričom veliteľa dočasne vystriedal R. Hinner, nakoľko Nemák sa venoval organizačnej hasičskej práci a zakladaniu celoslovenskej ustanovizne - ZHJ na Slovensku. V marci roku 1921 bol vytvorený aj 5-členný požiarne útvar hasičov z povolania, ktorý od začiatku nasledujúceho roka pôsobil ako Mestská hasičská stráž na čele s veliteľom - skúseným dobrovoľným hasičom Aristidom Ripkom. Obidve hasičské zložky spolupracovali a podliehali policajnému kapitánovi, ktorý pôsobil aj v pozícii hasičského dozorca. Tretiu zložku hasičstva v meste – vojenské hasičské družstvo /od roku 1923/ tvorili vojaci trenčianskej posádky. Oni skonštruovali aj prvú motorovú striekačku v meste. Od roku 1926 trenčianski hasiči mali k dispozícii dokonca automobilovú striekačku /zn. Chevrolet/, ktorú dostali darom od amerických Slovákov.³⁴

Na činnosť a postavenie dobrovoľného hasičstva v meste vplývali vzťahy zboru, verejnosti a magistrátu. Keď anonym na stránkach vplyvného časopisu *Trenčan* konštatoval nespoľahlivosť zboru a údajné šafárenie s peniazmi, k čomu sa pridali fámy o maďarónstve veliteľa V. Nemáka, nepomohla zboru ani morálna podpora magistrátu.³⁵ Výsledkom valného zhromaždenia začiatkom februára 1928 bolo odstúpenie starého veliteľského výboru a zvolenie nového. Vykonala sa celková reorganizácia zboru pod priamym dohľadom tajomníka zemskej hasičskej jednoty D. Šulca. Útoky zvonka však neustali a preto sa V. Nemák, v roku 1929 vzdal všetkých svojich hasičských funkcií.³⁶ Napriek ťažkostiam trenčiansky zbor dobrovoľných hasičov neustával v činnosti, zdokonaľoval ju a ďalej podnecoval aktivity okresnej jednoty, ktorú vo funkcii veliteľa už viedol člen trenčianskeho zboru Cyril Svoboda. Ročenka ZHJ na Slovensku uvádza, že zbor, ktorého veliteľom bol Štefan Zamaróczy, má 59

33Tamže. **Pozn. autora:** Vtedajšia vážnosť a dôvera k trenčianskemu dobrovoľnému hasičskému zboru dočasne utrpela udalosťou z 20. augusta 1886, keď vypukol v podhradí mesta rozsiahly požiar. Hasiči ho nestihli včas lokalizovať, zničil významnú časť trenčianskeho podhradia a spôsobil veľké škody na verejnom, cirkevnom i súkromnom majetku, za obeť mu padli viaceré fragmenty mestských kultúrnych pamiatok gotickej a renesančnej architektúry./

34 Ing. Arch. Štefan Androvič, 100 rokov dobrovoľnej požiarnej ochrany v Trenčíne, 1873 - 1973

35 Časopis *Trenčan*, č. 20, rok 1927/.

36 Hasičské Listy, ročník 1929. Taktiež Ing. Arch. Štefan Androvič, 100 rokov dobrovoľnej požiarnej ochrany v Trenčíne, 1873 - 1973

členov, dve automobilové striekačky, ďalej dvoj a štvorkolesovú striekačku, voz s cisternou na vodu, osem rebríkov, 800 metrov hadíc, dva sanitné automobily, lekárničky, samaritánske torby a ďalší inventár.³⁷

Postavenie a hlavné úlohy dobrovoľného zboru v Trenčíne určoval platný požiaro-policajný štatút mesta spolu s úradnými nariadeniami /mesto až s niekoľkoročným oneskorením schválilo nový štatút s platnosťou od októbra 1938/.³⁸ Od polovice 30.-tych rokov už zastával hasičský zbor významné miesto aj v sústave civilnej protiletectkej obrany /CPO/. Na verejných cvičeniach pravidelne demonštroval rozličné druhy protipožiarnych a technicko-bezpečnostných zákrokov. Napríklad v máji 1936 počas Dňa brannosti urobil cvičenie v ochranných oblekoch a plynových maskách. Po obciach vykonávali funkcionári zboru osvetové prednášky a besedy s náučnými filmami, v zime usporiadali prednášky o prvej zdravotníckej pomoci a zachraňovaní ľudí z horiacich objektov v súčinnosti s Červeným krížom. Podobné cykly vykonali dobrovoľní hasiči v spolupráci s armádou. V trenčianskej Sokolovni prednášali žiakom trenčianskych škôl tému Záchrana obyvateľstva pri bombových útokoch.³⁹ Aj hasiči sa zdokonaľovali. Usporiadali autokarový zájazd do Bratislavy a navštívili hasičský zbor, jeden z najstarších a najlepších na Slovensku. „Tento s najväčšou ochotou ukázal svoje sklady, zariadenia a členovia predviedli ukážky záchranej a požiarnej hotovosti. Cvičenia boli prevedené bezchybne s najväčšou rýchlosťou a presnosťou... Po tomto navštívili sme hasičov z povolania, kde tiež zoznámili nás so svojim krásnym a svojej dobe zodpovedným zariadením, ukázali a predviedli nám svoje stroje a prístroje...“⁴⁰ Trenčania neobišli ani trnavský zbor, kde získali mnoho cenných a praktických vedomostí. Autor informácií Štefan Vaško po exkurziách dospel k presvedčeniu, že úroveň, ktorej boli svedkami „môže byť len tak, keď táto je občianstvom a slávnou mestskou radou čo najviac podporovaná,“ preto verejne vyzval trenčiansku mestskú radu, aby dobrovoľnému hasičskému zboru venovala trochu viac pozornosti a vybavila ho potrebným a chýbajúcim zariadením. Pripomenul, že hasiči nič nechcú pre seba, ale „aby sme pre prípad potreby včas a s potrebným zariadením na mieste stáť mohli.“⁴¹

Novým veliteľom zboru od roku 1940 sa stal Štefan Vaško a okresný veliteľ C. Svoboda aj zástupcom krajinského veliteľa dobrovoľného hasičstva. Žiaľ, trenčiansky zbor technicky a materiálne naďalej zaostával za potrebami hasičskej ochrany, najmä s ohľadom na 2. svetovú vojnu. Pri prechode

37 Hasičská ročenka, 1935

38 Ing. Arch. Štefan Androvič, 100 rokov dobrovoľnej požiarnej ochrany v Trenčíne, 1873 - 1973

39 Tamže

40 Hasičské Listy, 1938, č. 10

41 Hasičské Listy, 1939, č. 8

vojnového frontu na jar 1945 dobrovoľné hasičstvo odvlačením prišlo o takmer všetku hasiacu techniku, mestské platené hasičstvo dokonca aj o sanitky. Horiace objekty v meste a na okolí nebolo čím hasiť. Zhoreli trenčianska Gumonka i fara Notre Dame, vznikli ďalšie požiarne škody. Koniec vojny našiel trenčiansky Dobrovoľný hasičský zbor v žalostnom stave, bol dezorganizovaný a bez hasiacej techniky.⁴² Prednosť pri obnove a modernizácii techniky dostala platená mestská hasičská služba. Napriek tomu ujali sa trenčianski dobrovoľní hasiči obnovy hasičstva v okrese. Zvládli ju natoľko, že do leta 1947 dokázali v Trenčíne pripraviť účasť tisícok bratov a sestier v hasičských rovnošatách na oslavách 25. výročia ZHJ na Slovensku.⁴³

Činnosť DHZ Trenčín v nasledujúcich desaťročiach určovali zmeny v postavení dobrovoľnej požiarnej ochrany a najmä úlohy v rámci Národného frontu. Väčšina starých hasičských funkcionárov musela odstúpiť z funkcií, z nových sa osvedčili jednotlivci. K najúspešnejším predsedom trenčianskej organizácie dobrovoľných požiarikov – Miestnej jednoty ČSPO /neskôr Základnej organizácie ZPO/ patrili učiteľ Klement Ondrášik a člen verejného požiarneho útvaru /VPÚ/ Pavol Talčík, neskorší veliteľ OVPÚ. Z okresnej úrovne im najúčinnejšie pomáhali predseda OV ČSPO Jozef Fabo a náčelník OIPO /Okresnej inšpekcie požiarnej ochrany/ v Trenčíne mjr. Ján Baďura. K azda najcennejším výsledkom činnosti trenčianskych dobrovoľných požiarikov - vrátane požiarikov z postupne k mestu pripájaných obcí – v tomto období patrilo získavanie žien pre prácu v požiarnej ochrane, príprava dorastu a od začiatku 70.-tych rokov systematická celoročná práca s mladými požiarikmi – žiakmi základných škôl. Dobrovoľné požiarne hliadky vykonávali preventívne prehliadky v obytných objektoch a malých prevádzkach. Členovia sa zúčastňovali brigád, vykonávali cvičenia civilnej obrany. Požiarne družstvá absolvovali pravidelné súťaže a tzv. námetové cvičenia s požiarnou technikou. Čoraz formálnejšie plnili najrozličnejšie socialistické záväzky, pričom samotné mesto v prípadoch požiarov sa už spoliehalo na mestský útvar požiarikov z povolania. Zákonné úpravy a spoločenské postavenie viedli základné i závodné organizácie dobrovoľných požiarikov k stagnácii a mnohé k zániku.

Trenčianski dobrovoľní požiarníci v roku 1973 si ešte pripomenuli storočnicu založenia svojho zboru - sto rokov užitočných humánnych a osvetových aktivít, no s pocitmi ohrozenia vlastnej budúcnosti a zániku ušľachtilej dobrovoľnej činnosti pre mesto a spoluobčanov.

Ďalšie dobrovoľné hasičské zbory na území terajšieho mesta

42 Ing. Arch. Štefan Androvič, 100 rokov dobrovoľnej požiarnej ochrany v Trenčíne, 1873 - 1973

43 Podrobne sa udalosti a programu venujú monotematické - jubilejné Hasičské Listy, 1947, č. 8

Až po založení prvého dobrovoľného hasičského zboru na území terajšieho Trenčína pozvoľne vznikali ďalšie dobrovoľné hasičské zbory v bližšom i vzdialenejšom okolí mesta. Po trenčianskom zbere z roku 1873 bol založený Dobrovoľný hasičský zbor v Trenčianskych Biskupiciach /1891/. Zakladanie ostatných v rokoch po 1. svetovej vojne podnecovala HOJ č. 6 v Trenčíne so Župným úradom, pričom dobrovoľní okresní činovníci hasičstva sa opierali o požiarнопolicajné predpisy a nariadenia, ako aj o podporu zo strany vtedajších miestnych a obvodných úradov, predovšetkým notárov a richtárov. Vznikajúcim zborom poskytovali Trenčania všetku potrebnú organizačnú a odbornú pomoc. Ich pričinením v 20.-tych a 30.-tych rokoch 20. storočia vznikli dobrovoľné hasičské zbory vo všetkých obciach vtedajšieho okresu.

Obce Istebník, Orechové, Zamarovce, Zlatovce a Záblatie v rokoch po 1. svetovej vojne tvorili obvod istebníckeho notariátu. Na porade richtárov začiatkom roka 1927 notariát navrhol vytvorenie spoločného Dobrovoľného hasičského zboru. Podľa informácií Š. Androviča v citovanej publikácii zbor vznikol počas uvedeného roka. Prvým veliteľom spoločného Dobrovoľného hasičského zboru Zamarovce – Istebník – Orechové sa stal Eugen Friml zo Zamaroviec, jeho zástupcom Ján Minárech z Orechového, tajomníkom úradník Jozef Habánek a pokladníkom robotník Ján Mitucha. Na činnosti zboru sa podieľali občania všetkých spomenutých obcí, napríklad Rudolf Gábor, Ján Hollý, František Záhon, Ján Samák z Orechového, Jozef Kadlec a ďalších 8 občanov zo Zamaroviec, Ondrej Kotlárík a ďalší z Istebníka. Zo spoločného zboru sa neskôr vytvorili samostatné hasičské zbory v Záblatí a Zlatovciach.

Okrem plnenia základných hasičských úloh spoločný zbor inicioval rozvoj kultúrnej činnosti vo svojich obciach. Napríklad režisér Ján Minárech viedol ochotnícky divadelný krúžok, pre ktorý hasiči postavili prenosné javisko a v Orechovom vznikol hasičský tzv. salónny orchester, z ktorého vzišiel napr. Gejza Zelenay, neskôr známy člen opery SND. Jozef Habánek zorganizoval hudobný súbor, ktorý sa onedlho stal základom spevokolu Drotár, ktorý účinkoval ako súbor HOJ č. 6 v Trenčíne. Hasičskí hudobníci si platievali učiteľov sami, na kúpu hudobných nástrojov sa skladali spoločne, alebo si na ne zarobili verejným vystupovaním. Nadviazali na trenčianske dobrovoľné hasičstvo, ktoré od 19. storočia sa zapisovalo do tradícií hudobnej a divadelnej kultúry v Trenčíne, kde tradíciu hasičskej dychovej hudby obnovili krátko po 1. svetovej vojne, o. i. s dirigentom Karolom Pádivým, známym hudobným skladateľom.⁴⁴ Tiež spevokol Drotár bol v 30.-tych rokoch známy po Slovensku i blízkej Morave, osobitne v družobnom okrese Vsetín. Hasičské Listy uvádzajú, že toto družobné kultúrne podujatie ako jednu z najvýznamnejších kultúrnych akcií hasičstva na Slovensku v tom čase.⁴⁵ Trenčianske dobrovoľné hasičstvo vykonávalo kultúrnu a osvetovú činnosť vytrvalo napriek neprajným finančným

44 Arch. Štefan Androvič, 100 rokov dobrovoľnej požiarnej ochrany v Trenčíne, 1873 - 1973

45 Hasičské Listy, 1936, č. 3

pomerom, často bez podpory úradov. Podobne si počínali viaceré dobrovoľné zbory v okolí Trenčína – Opatovej nad Váhom a Veľkých Stankovciach, ktoré sa dobre zapísali do kultúrno-osvetových tradícií.

Závodný dobrovoľný hasičský zbor FN Trenčín

Ide o závodný dobrovoľný hasičský zbor - podľa našich informácií - jeden z mála - ak nie jediný - v nemocničnom zariadení v Európe.

Prvé údaje o jeho vzniku v trenčianskej Fakultnej nemocnici sú z roku 1973, kedy nemocnica bola Okresným ústavom národného zdravia. Všetky podklady o jeho činnosti nám poskytol Marián Hellebrand, bývalý tamojší autorizovaný bezpečnostný technik a technik požiarnej ochrany /1973 – 2010/⁴⁶. V roku 1973 sa začalo formovať prvé požiarne družstvo, ktorého veliteľom bol Štefan Martinka, vodič sanitky a členmi Štefan Zelko, Viliam Habánek, Ján Palko, Jozef Michalec, Ivan Jančo, Viliam Pristach, Pavol Prekop a Gabriel Heldes. Ako zamestnanci väčšinou pracovali na úseku údržby. Cvičili pod vedením Jána Hrušovského z Trenčianskych Stankoviec v prítomnosti technika požiarnej ochrany M. Hellebranda, ktorý prípravu zabezpečoval až do roku 2010, keď odišiel do dôchodku. Hasiči pravidelne cvičili pri Váhu, kde bol dostatok miesta a voda pre striekačku PS-8. Počas cvičenia v roku 1974 „špitálski“ hasiči prešli prvým krstom, keď boli privolaní k požiaru stohu slamy v Trenčianskych Biskupiciach. Pomohli pri ochladzovaní okolia a zabránili rozšíreniu požiaru.

Prvá výročná členská schôdza sa konala 31.októbra 1975, vtedy mala organizácia už 15 členov a jednu členku Anežku Hornokovú. Chýbala im požiarne zbrojnica na umiestnenie požiarnej techniky, výstroja a výzbroje. Už v tom roku sa zúčastnili okresnej súťaže požiarnych družstiev, v nasledujúcich pravidelne aj iných súťažných podujatí, napríklad „O pohár mesta Púchov“ , v Uherskom Brode a inde. V nasledujúcom roku v spolupráci s vedením OÚNZ si zabezpečili vozidlo Tatra 805, získali III. výkonnostnú triedu a 7 jednotlivcov obhájilo II. výkonnostnú triedu, pomáhali pri zavlažovaní polí JRD Drietoma a v areáli nemocnice. V roku 1977 mala ZO ZPO 19 členov a požiarne družstvo obhájilo 1. výkonnostnú triedu. O tri roky dostali od vedenia nemocnice striekačku PPS – 12 s príslušenstvom a počet členov sa zvýšil na 21. O rok požiarne družstvo civilnej obrany obsadilo I. miesto v konkurencii 38 jednotiek, vrátane súperov z väčších podnikov Merina a Odeva. V roku 1982 družstvo mužov ZO ZPO pri NsP Trenčín získalo I. miesto s jedným z najlepších časov v rámci vtedajšej ČSSR – 28,2 sekundy. Stávalo sa - spomína M. Hellebrand - keď vyhlásil rozhodca disciplínu požiarneho útoku s vodou a družstvo NsP Trenčín,

⁴⁶Pramene informácií: zápisnice a správy z výročných členských schôdzí ZDZH pri FN Trenčín

každý kto mohol, išiel sa pozrieť ako to „špitálnikom“ vyjde v konečnom poradí družstiev. Za úspechmi boli roky výcvikovej driny.

Okresná správa Zboru požiarnej ochrany listom č. j. PO-115/6-87 zo dňa 29. januára 1987 vydala nariadenie, ktoré ukladalo povinnosť OÚNZ Trenčín zriadiť dobrovoľný závodný požiarly zbor v minimálnom počte 1+8 vzhľadom na vydaný zákon č. 126/1985 Zb. o požiarnej ochrane. Týmto sa posilnilo postavenie požiarneho zboru v NsP Trenčín, pričom činnosť základnej organizácie členov naďalej pokračovala. Závodný požiarly zbor viedli velitelia Štefan Martinka /1973-1977/, Ivan Jančo /1978 – 1994/, Anton Deváth /1995 – 1999/, Tibor Máslo /2000 – 2007/ a Vladimír Sivák /od roku 2008/.

Od začiatkov ZO ZPO a dobrovoľného požiarneho zboru veľkú prácu vykonali zakladajúci členovia - predovšetkým Štefan Martinka - veliteľ, Štefan Zelko - dlhoročný strojník a duša požiarneho zboru, ktorého vystriedal Milan Zverbík, v súčasnosti Emil Hvišč, spoľahlivú základňu tvorili Marián Hellebrand - dlhoročný tajomník organizácie, ako aj Ivan Jančo, Gabriel Heldes, Viliam Habánek, Ján Palko – dlhoročný predseda, Jozef Michalec, Viliam Pristach a Pavol Prekop. Dlhoročnými oporami boli aj Jozef Jánošík, Jozef Michalec, Jozef Nižník, Igor Heglas, František Fraňo, František Koritár, Miroslav Jašo, Pavol Greising, Milan Glockner, Anton Špirka, Anežka Hornoková, Alena Lakotová, Ľudmila Igazová, František Gabriš, Jaroslav Šikuda, Zdeňek Buček, Ladislav Maradík, Kazimír Ševčík, Milan Ševčík a Jozef Gajdoš. V ostatných rokoch pod vedením veliteľov Tibora Máslu, a Vladimíra Siváka, autorizovaného bezpečnostného technika a technika požiarnej ochrany medzi najaktívnejších členov patrili: Emil Hvišč - strojník, Milan Zverbík, Zdeňek Buček, Jaroslav Šikuda, Milan Ševčík, Ľubomír Pecháček, Lubor Horňák, Štefan Hejdiš, Vlastimil Fabo, Anton Šugra, Ján Šedivý a Stanislav Červeňan. Na pracoviskách nemocnice vykonali množstvo aktivít, kontrolovali podzemné požiarne hydranty, zúčastňovali sa cvičných požiarlych poplachov na jednotlivé pavilóny nemocnice (počas cvičení poučili personál), v spolupráci s profesionálnym HaZZ absolvovali cvičenia v Odeve a Merine. Pri požiarly v nemocnici zasahovali iba jedenkrát, keď pri rekonštrukcii teplovodného potrubia došlo k vznieteniu horľavých obalov potrubia po zvaraní. Našťastie ku škodám nedošlo, lebo požiar sa podarilo uhasiť rýchlym zásahom. Úspešná činnosť dobrovoľných požiarlykov nebola možná bez podpory MUDr. Jána Kališa - riaditeľa NsP, MUDr. Michala Zámečníka - riaditeľa OÚNZ, MUDr. Pavla Sedláčka - riaditeľa NsP, MUDr. Františka Tarinu, MUDr. Martina Chrena, MUDr. Rudolfa Lintnera a RNDr. Jána Dubovského – v súčasnosti riaditeľa FN Trenčín.

V ostatnom období je činnosť zboru v útlme z dôvodov vyššieho veku členov a reorganizácií v nemocnici. Sústreďuje sa na pravidelné cvičenia pri Váhu v Trenčíne - Zamarovciach a vykonávanie cvičných poplachov v rámci nemocnice. Žiaľ, nebolo možné omladzovať členskú základňu. Ešte pred

koncom roka 2012 tento dobrovoľný závodný hasičský zbor bol aktívny pod vedením Vladimíra Siváka.

Dobrovoľný hasičský zbor Trenčín - Záblatie

Najstaršia zmienka o DHZ Záblatie je z roku 1927, uvádza internetová stránka hasicizablatie.sk. Okolnosti zániku prvého hasičského zboru v bývalej samostatnej obci nie sú známe. Z hasičskej tlače sa dozvedáme niekoľko informácií o jeho činnosti. V roku 1933 zbor zorganizoval hasičské cvičenie vtedajšieho hasičského obvodu č. VI. - Záblatie nad Váhom, na ktorom sa zúčastnili dobrovoľné zbory Istebník, Hanzlíková a Záblatie. V rámci programu uskutočnilo sa školské cvičenie so striekačkami a hadicami, ktoré absolvovali uvedené zbory i dorast DHZ Záblatie a taktiež poplachové cvičenie zborov a že „v daždi a blate cvičili oduševnene, aby ukázali, s akou láskou idú za myšlienkou hasičskou. Cvičenie sa veľmi dobre vydarilo. Najmä dorast vzbudil u obecnstva nadšenie svojim presným a pohotovým cvičením so striekačkou i hadicami“.⁴⁷

Podľa údajov vyššie uvedenej web-stránky, ktoré autorovi potvrdili viacerí terajší členovia výboru - predseda výboru DHZ J. Zajac a iní - činnosť Dobrovoľného hasičského zboru v Záblatí bola obnovená 17. augusta 1998 a v súlade s novými stanovami sa čoskoro stal členom DPO SR. O aktívnu činnosť v obnovenom zbere prejavili záujem najmä mladí ľudia, ktorí chceli trénovať klasické disciplíny každoročných súťaží požiarnikov v rámci výcvikového roka a aj nové disciplíny požiarnického športu, tiež zúčastňovať sa rozličných pohárových súťaží požiarnikov.

Členovia niekoľkých družstiev obnoveného DHZ Záblatie absolvovali niekoľko prvých tréningov požiarneho útoku, ich veľký záujem výcvik podnecoval. Už pred koncom augusta 1998 sa DHZ Záblatie zúčastnil 2. ročníka súťaže v hasičskom útoku o putovný pohár prednostky Okresného úradu Trenčín“. Významným dňom pre zbor bol 26. február 1999, keď sa uskutočnili valné zhromaždenie, na ktorom zvolili predsedu a výbor DHZ. Prvým predsedom obnoveného zboru sa stal jednomyselne zvolený Jozef Zajac, ktorý bol zároveň veliteľom DHZ. Ďalšími členmi tohto výboru boli Jozef Báčorík, Ivan Hájek, Ľubomír Hlavatý a Vladimír Vražda. Pričinením obetavých členov výboru a dobrej príprave darilo sa aj požiarnym družstvám. V súťažiach roku 2002 získali 8 pohárov. Z 19 súťaží nedokončili 4, 13-krát sa umiestnili v prvej päťke. Podľa slov terajších členov výboru DHZ Záblatie, hasičský zbor sa snaží stále napredovať. Prijíma do svojich radov nových, mladých členov a tí prinášajú nové nápady i výzvy. Reprezentujú dobré meno obyvateľov prímestskej časti Trenčín-Záblatie. V roku 2012 zbor mal 80 členov, väčšinu tvoria ľudia mladej a strednej generácie, avšak niekoľkí sú organizovaní v DPO SR aj viac ako 30

⁴⁷ Hasičské Listy 1933, č. 8

rokov. Výbor DHZ Trenčín – Záblatie pracuje v zložení Jozef Zajac /predseda/, Ing. Ľuboš Zajac /veliteľ/, Marián Zajac, Jaroslav Michlík, Martin Zemko, Martin Jarábek, Dušan Brlej, Ladislav Gabrhel a Ján Gábriš. /Podrobnejšie aktuálne informácie o činnosti tohto zboru uvádza internetová stránka hasicizablatie.sk/.

Závodný dobrovoľný hasičský zbor VOP Trenčín

Niekdajšia ZO ZPO v Automobilovom opravárenskom závode Trenčín /teraz Vojenský opravárenský podnik - VOP/ vznikla v roku 1974. Založil ju Ján Bulko a mala 15 členov. O päť rokov tvorilo členskú základňu už 43 členov – dobrovoľníkov. Všetky písomné informácie o doterajšej činnosti Závodného dobrovoľného požiarneho zboru VOP Trenčín nám poskytli kompetentní zamestnanci Oľga Masaryková a pamätník Štefan Grbálik, dlhoročný člen a cvičiteľ požiarneho družstva mužov.

Prvé požiarne družstvo vzniklo v r. 1976 a jeho členmi boli Ján Minárik, Jaroslav Minárik, Viliam Machara, Pavol Obdržal, Ján Sládok, Ján Bulko, Štefan Mihálik a Viktor Lehocký, družstvo viedol a vycvičil Vladimír Hladký. O krátky čas sa dostalo medzi najlepšie požiarne družstvá na okolí, vrátane Moravy. Svedectvom sú mnohé diplomy s umiestnením na 1. až 3. mieste v konkurencii desiatok súťažných družstiev. Postupne sa zloženie družstva obmieňalo, niektorí odišli členovia zo zamestnania, iní nastúpili. V roku 1981 ho doplnili Vladimír Bebej, Miroslav Petrivalský, Jozef Žabka, Peter Kosec, Anton Cintula, Štefan Grbálik, Pavol Obdržal a Pavol Blažej. V roku 1986 bolo vytvorené aj družstvo učňov v zložení Branislav Mrázik, Eduard Janušek, Ladislav Petřík, Miroslav Petřík, Gustáv Prno, Marcel Bolík, René Kyš, Ľuboš Král a Marián Mucha. Záujem o hasičský šport mali aj členky a tak v roku 1988 vzniklo družstvo žien v zložení Jaroslava Hatlasová, Alena Trnavská, Ľudmila Spačková, Gabriela Orišková, Erika Jánošíková, Anna Hodulíková, Soňa Mičíková a Ľubomára Adamčiová. Získali 3. miesto v požiarňickom športe v Bzinciach pod Javorinou, no čoskoro sa vydali a stali matkami, preto družstvo žien zaniklo.

Požiarne družstvo mužov s malými obmenami zostalo až do roku 2012, keď ho tvorili M. Mucha M, V. Bebej, P. Vavruš, P. Ondračka, L. Petřík, Š. Moravčík, Ľ. Holúbek, Š. Minárik, J. Bariš a J. Lobotka Juraj. Už 15 rokov ho vedie Š. Grbálik. Počas činnosti dosiahlo viacero porozuhodných úspechov, napríklad 2. miesto vo vojensko-praktickej súťaži družstiev útvarov podriadených MNO 1979/, 1. miesto v kategórii muži v obvodov na previerke pripravenosti požiarneho zboru v Trenčianskom Jastrabí /1996/, 1. miesta v kategórii muži nad 35 rokov v okresnom kole previerky pripravenosti v Dobrej /1999/, Hornom Srní /2001 a 2004/, Veľkých Bierovciach /2002/. Systematickou prípravou

a výsledkami dokazujú, že tento Závodný dobrovoľný požiarny zbor je spoľahlivou oporou ochrany VOP Trenčín

Dobrovoľný hasičský zbor Trenčín - Kubrica

Informácie o minulosti Dobrovoľného hasičského zboru Kubrica sme čerpali z údajov poslednej kroniky tejto bývalej samostatnej obce. Kronika sa nachádza v Okresnom archíve Trenčín.

Pamätníci a nepriamo aj obecná kronika uvádzajú, že Dobrovoľný hasičský zbor v Kubrici bol založený roku 1951 /vtedy MJ ČSPO/. Kronika na 39. strane uvádza, že MNV v tomže roku zakúpil ručnú striekačku a 9 párov topánok pre dobrovoľných hasičov, avšak sťažuje sa na ich slabú účasť na cvičeniach s obsluhou striekačky. Tiež poznamenáva, že „umiestnenie hasičskej striekačky je nevhodné, v pajte, čo je neprípustné. Preto do plánu MNV bola zaradená stavba so strážnicou⁴⁸ V zázname kroniky na str. 46 nasledujúceho roku kronikár zaznamenal: „Požiarny zbor v obci založený v minulom roku má 2 družstvá po 9-tich členoch. MNV zo svojho rozpočtu zakúpil pre požiarny zbor 9 párov cvičných a 9 párov vychádzkových rovnošiat. Praktické cvičenia sú prevádzané pod vedením s. Jozefa Fabu.“⁴⁹

Výstavba požiarnej zbrojnice v obci Kubrica sa začala až roku 1957. Táto okolnosť bola pre miestnych dobrovoľných požiarnikov zrejme povzbudivá, nakoľko pod vedením veliteľa Jozefa Ševčíka, požiarnika z povolania, dobrovoľní požiarnici cvičili a zúčastnili sa aj na okresnej súťaži. V rokoch 1959 - 1965 bol predsedom kubrickej Miestnej jednoty ČSPO Rudolf Gažo a veliteľom Pavol Rehák, ktorého na dlhé obdobie nahradil veliteľ Ján Vlna a ktorý bol na čele kubrickej organizácie spolu s Rudolfom Gažom ešte aj v prvých rokoch deviateho decénia. Jána Vlnu /zomrel/ nahradil vo funkcii Anton Gažo. Vo väčšine záznamov kroniky po roku 1965 je činnosť požiarnikov uvedená len v rámci odseku „Činnosť organizácií“ (rozumej Národného frontu), pričom požiarnici sú najaktívnejšou zložkou v obci.

Zo stručného zápisu v kronike obce Kubrica z roku 1995 o činnosti dobrovoľných hasičov sa dozvedáme, že hasičom pribudla skriňová Avia, 2 striekačky, funkcionári zostávali tí istí. Podľa údajov kroniky roku 1999 bol predsedom R. Gažo a veliteľom R. Gažo ml. Kronikár v zápise z roku 2003 uvádza mená vtedajších najaktívnejších kubrických hasičov: Zaznamenal ich v poradí „Vlna Miroslav, Puna Peter, Puna Jozef ml., Puna Martin, Zaťko Rastislav, Krajčovič Vladimír, Vlna Pavol ml., Vlna Ľubomír, Minárik Michal, Gažo Anton, Gažo Martin.“

48 Kronika obce Kubrica, rok 1951, str. 39

49 Tamže, rok 1952, str. 46

Okresný výbor DPO SR v Trenčíne v priebehu roka 2012 informoval autora tejto kapitoly, že predsedom Dobrovoľného hasičského zboru v Kubrici je Alexander Vlna a veliteľom Rudolf Gažo. Podľa okresnej riaditeľky DPO Aleny Vánikovej zbor má 21 aktívnych dobrovoľných hasičov a vedie ich veliteľ Rudolf Gažo.

Dobrovoľný hasičský zbor Trenčín - Opatová nad Váhom

V nasledujúcej pasáži sa opierame o písomné dokumenty a ústne svedectvá opatovských obyvateľov, najmä dlhoročných požiarnikov Martina Lišku /nar.1941/ a Marcela Harvana /nar.1942/, pričom sme do textu zakomponovali časti rukopisu niekdajšieho kronikára obce Vojtecha Bohuša.⁵⁰ Novšie informácie a údaje pochádzajú z internetovej stránky hasičského zboru. Viacerí hasiči z Opatovej, napríklad Ján Baďura, spomenutí Martin Liška, Marcel Harvan a ďalší osvedčili sa ako členovia zásahových jednotiek OVPÚ Trenčín - požiarnici z povolania.

V záujme účinnejšieho boja proti požiarom rozhodlo sa niekoľko občanov na podnet opatovského richtára Ondreja Kobzu založiť dobrovoľný hasičský zbor. Jeho zakladajúce zhromaždenie konalo sa 18. septembra 1936. Text rukopisu kronikára uvádza, že starosta obce Ondrej Kobza dal zvolať správcu školy Jozefa Čerňanského a občanov Augustína Baca, Štefana Poradu, Ondreja Mrázika, Jozefa Bažu, Jozefa Novotného, Jozefa Kuzmu ml., Ondreja Gavendu, Jána Vojtecha, Štefana Zuba, Jozefa Tomečka, Jána Sládkoviča, Ondreja Sokola, Františka Masaryka, Jána Novotného, Štefana Rekema, Jána Poludvorného, Jána Lišku a Jozefa Gavendu ml. Zhromaždenie sa uskutočnilo za účasti trenčianskeho okresného hasičského dozorca Klementa Ondrašika. Účastníci zvolili čestného predsedu hasičského zboru Ondreja Kobzu, veliteľa zboru Jána Sládkoviča - obchodvedúceho, zástupcu veliteľa zboru Františka Masaryka, tajomníka zboru Jozefa Čerňanského, pokladníka zboru Jána Vojtecha, hospodára a strojníka zboru Augustína Baca, revízorov účtov Jozefa Tomečka a Štefana Zuba. V súlade s úradne potvrdenými stanovami Dobrovoľného hasičského zboru je oficiálnym dňom vzniku hasičského zboru 29. september 1937.

Činnosť v súlade so stanovami, vrátane prijímania riadnych členov, mohla sa začať po úradnom schválení stanov. Aj vzhľadom na dodanie hasičských uniforiem a výcvik sa tak stalo počas roku 1937, a to pod velením Jozefa Kuzmu. Zbor mal približne 20 členov. Nanovo rozdelené ostatné zborové funkcie boli takto: tajomník Ján Vojtech, pokladník Štefan Porada, strojník Augustín Baco, trubač Jozef Bohuš. Z matriky zboru, ktorá sa začala písať od roku 1937, sa dozvedáme, že dňa 29. septembra 1937 bolo zapísaných prvých

⁵⁰ Písomnú dokumentáciu vlastní Martin Liška, časť skenovaných kópií jej častí, archívnych fotografií ako aj časť rukopisu kronikára V. Bohuša sú v archíve Stanislava Vanča.

16 členov.⁵¹ Prírastok nových členov vyrovnával počet tých, ktorí zo zboru vystupovali. K najčastejším príčinám straty členov patrilo sťahovanie sa za prácou.

Prvou ručnou striekačkou zasahovali vo svojej obci, neraz pomáhali hasiť aj v susedných. Ručná striekačka im slúžila do roku 1953, keď ju nahradila motorová PPS - 8. V októbri 1950 zbor z výnosu zbierky občanov zakúpil nákladný automobil Peugeot, hasiči ho zreparovali na svoje potreby. Vybavili ho hákom pre prívesnú striekačku, bol schopný prepravovať zásahovú jednotku. V tom čase iba málo obcí na okolí Trenčína vlastnilo hasičské vozidlo. Na fašiangy roku 1952 usporiadali tanečnú zábavu, hasičská dychová hudba vyhrávala z domu do domu. Peniaze použili na rekonštrukciu hasičskej zbrojnice a úpravu terénu pred ňou.

Viacerým zakladajúcim členom zboru sa dostalo medzičasom zvláštneho ocenenia na oslavách 25. výročia vzniku ZHJ na Slovensku v Trenčíne /1947/ - priamo pod slávnostnou tribúnou tvorili kostru nastúpenej čestnej jednotky. /Svedectvo o tom podávajú fotografie v časopise Hasičské Listy z roku 1947./ Za vynikajúce výsledky vo výcviku a verejno-prospešnej činnosti dostali opatovskí požiarnici v roku 1956 automobil Tatra 805 s výkonnejšou striekačkou DS - 16, ktorú neskôr vystriedala PPS - 12, vozidlo T - 805 nahradil v roku 1979 požiarny automobil Avia - 30.

K základným úlohám členov hasičského zboru /neskôr MJ ČSPO, resp. ZO ZPO/ patrili protipožiarna prevencia, údržba techniky, účasť na verejnoprospešných prácach, odborné školenia a výcvik členov. Prípravou musel prejsť prakticky každý člen. Na preverovanie zručnosti a odbornosti slúžila účasť na súťažiach požiarnych družstiev a taktických cvičeniach. Napríklad v júli 1954 Opatovú zastupovali štyri družstvá, pričom tri postúpili do krajskej súťaže. V tom istom mesiaci zorganizovali spoločné cvičenie s účasťou zborov z Kubrej, Kubrice, Trenčianskej Teplej, Trenčianskych Teplíc a Omšenia. O rok na krajskej súťaži v Piešťanoch Opatovčanov reprezentovali dorastenci, muži, žiaci postúpili na celoštátnu súťaž do Brna, dorastenci obsadili 2. a muži 3 miesto. V nasledujúcom roku 1957 súťažilo dokonca 11 opatovských družstiev, vrátane žien a dorasteniek. K tradičným a veľmi úspešným patrila ich účasť na pohárových podujatiach, akým boli napríklad súťaže „O podjavorinskú prúdnicu“ na Myjave a Turej Lúke, kde sa častejšie umiestňovali na prvých miestach.

Náš informátor Martin Liška v spomienkach na činnosť zboru pripomínal osobitne záslužnú činnosť a podporu, ktorú po desaťročia preukazovali napríklad člen zboru mjr. Ján Baďura, náčelník OIPO v Trenčíne a Prof. Emil Dobiaš s manželkou - učiteľkou Zitou, pričom E. Dobiaš si zdatne počínal v okresných i ústredných volených funkciách dobrovoľnej požiarnej ochrany. Obaja Dobiašovci dlhodobo pripravovali mladých požiarnikov a požiarnicky

51 Originál je v opatere Martina Lišku.

dorast. Roku 1971 krúžok opatovských mladých požiarnikov získal 1. miesto v rámci Slovenska a zúčastnil sa celoštátneho stretnutia víťazov v Prahe. Darilo sa starším žiakom, ktorí zvíťazili v okresnej súťaži hry Plameň. Prvenstvo získali dorastenci v Moravskom Lieskovom, dorastenky v Novom Meste nad Váhom. Početné hasičské družstvá DHZ Trenčín – Opatová nad Váhom doposiaľ dobre reprezentujú mesto Trenčín a okres.

V roku 1986 sa uskutočnili oslavy 50. výročia dobrovoľného hasičstva v obci. Boli spojené s ukázkami historickej a modernej požiarnej techniky. Podľa údajov kroniky Martina Lišku, dlhoročného veliteľa zboru J. Kuzmu až v 50. tých rokoch 20. storočia vystriedali Pavol Liška a po ňom Pavol Meliš /bol veliteľom zboru ešte v roku 1987/. Kronikár hasičského zboru uvádza aj ďalších funkcionárov povojnového hasičského zboru /MJ ČSPO a ZO ZPO SSR/ do konca 80.-tých rokov: Predsedami boli Ján Vojtech, Ján Kobza, Vojtech Bohuš, Karol Majdan, Stanislav Hromádka, Anton Ukuš, Stanislav Vanek a Marcel Harvan, tajomníkmi Gustáv Vánik, Ján Zubo, Vilma Horná, Magda Gavendová, Miloslav Baďura a Ľubomír Vavro, strojníkmi Martin Liška a Pavol Monček.

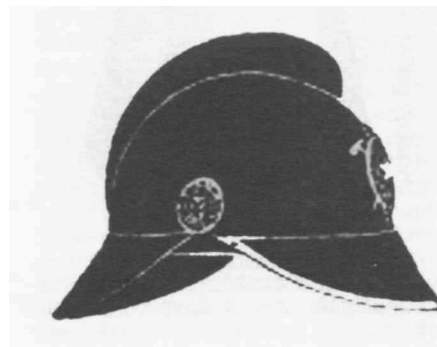
Z excerptov kronikára obce Opatová nad Váhom Vojtecha Bohuša sa dozvedáme, že v období od založenia hasičského zboru miestni dobrovoľní hasiči účinne zasiahli pri viacerých väčších požiaroch v obci a mimo nej. V minulosti bola známa hasičská dychová hudba, často účinkovala pri obecných a cirkevných podujatiach. V roku 1955 v Opatovej vznikol divadelný súbor Požiarnik. Pod vedením Milana Harineka nacvičil hry *Kubo* a *Statočný valach*, neskôr s režisérmi Z. Dobiašovou a najmä Karolom Majdanom hry *Figliar Matej*, *Jožko Púčik a jeho kariéra*, *Krutohlavovci*, *Sládkovia* a i. Súčasťou výročných schôdzí miestnych požiarnikov doposiaľ bývajú ukážky vlastného kultúrneho programu. Udržiavajú tradíciu „pochovávanie basy“, zúčastňujú sa spoločných podujatí miestnej základnej školy a pobočky knižnice M. Rešetku, organizujú akcie ku Dňu sv. Floriána a od roku 2008 populárny Memoriál Jána Baďuru s pravidelnou účasťou 15 – 20 súťažiacich družstiev všetkých kategórií, vrátane žiackych. Viaceré novšie a aktuálne informácie o činnosti zboru obsahuje internetová stránka www.opatova.sk.

VOJTECH NEMÁK – organizátor a prvý veliteľ ZHJ na Slovensku, veliteľ
DHZ v Trenčíne

Pečiatka ZHJ na Slovensku z roku 1922

Prilba pre hasičské mužstvo, trubača a hasiča-samaritána dobrovoľného
hasičského zboru na Slovensku po roku 1923.

Z osláv 25. výročia ZHJ na Slovensku v Trenčíne

Zakladateľská generácia hasičského zboru v Opatovej nad Váhom, 1939.

Požiarne družstvo mužov Fakultnej nemocnice Trenčín pri nácviку požiarneho útoku

Úspešné družstvo mužov DHZ Trenčín - Záblatie v disciplínach požiarnického športu, 2010

Foto: archív autora

Profil autora:

STANISLAV VANČO, prom. historik – rodák z Opatovej n/V /1. 11. 1943/, žije v Bratislave, po vyučení a maturite v Dubnici n/V /1962/ vyštudoval na Univerzite Komenského v Bratislave /1962 – 1967/, redaktor a publicista /čas. Požiarnik, denník Práca a i./, zostavovateľ významnej Pamätnice Zemskej hasičskej jednoty na Slovensku /1972/, člen bývalej federálnej komisie pre históriu dobrovošnej požiarnej ochrany v Československu, lektor desiatok publikácií k dejinám dobrovoľnej požiarnej ochrany v okresoch na Slovensku, autor rozhlasových literárno-historických a publicistických relácií, v rokoch na starobnom dôchodku sa venuje minulosti rodnej obce, histórii požiarnej ochrany v strednej Európe, stal sa autorom scenárov a divadelných hier pre ochotnícke súbory v Trenčíne /Drotár zhrdzavených duší, Keď sa naše prababky vydávali, Ora et labora, Celebrity na entú a i./, venuje sa recenziám slovenskej miestopisnej historickej literatúry.
